

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอด โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอด ที่ได้รับการรักษาที่โรงพยาบาลเขาวงจังหวัดกาฬสินธุ์ มาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 เดือน จำนวน 52 ราย ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลตนเอง เป็นเครื่องมือที่สร้างโดย วราวุธ วงศ์บา (2552) ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอด ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่โรงพยาบาลห้วยผึ้ง จำนวน 30 คน นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาร์ค พบว่าด้านการสนับสนุนทางสังคม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .74 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ (จุฬาลักษณ์ บารมี, 2551) และด้านพฤติกรรมการดูแลตนเอง ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ (จุฬาลักษณ์ บารมี, 2551) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอด โรงพยาบาลเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 71.2) มีอายุ ระหว่าง 60 - 69 ปี (ร้อยละ 84.6) มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาท (ร้อยละ 50) การศึกษาส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 88.5) มีสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 63.5) ลักษณะครอบครัว เป็นครอบครัวเดี่ยว (ร้อยละ 55.8) ที่เลี้ยงผู้ดูแลส่วนใหญ่เป็นญาติ (ร้อยละ 86.5) โดยส่วนใหญ่ พักอาศัยบ้านเดียวกันกับผู้ดูแล (ร้อยละ 73.1) และได้รับการดูแลจากพี่เลี้ยง คือ ดูแลเกี่ยวกับการรับ ประทานยาพร้อมบันทึกการรับประทานยาวันโรค (ร้อยละ 82.7) มีปัญหาและอุปสรรคในการดูแลตนเอง คือผลข้างเคียงจากยารักษาวันโรค เช่นอาการคลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย

ปวชจัดตามข้อ (ร้อยละ 63.5) มีความต้องการความช่วยเหลือจากโรงพยาบาลและพยาบาล คือ
คำแนะนำในการปฏิบัติตน และความรู้เกี่ยวกับโรควันโรค (ร้อยละ 71.2)

2. การสนับสนุนทางสังคม

พบว่า ผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับดี
($\mu = 2.48$, $\sigma = .20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดได้รับการสนับสนุน
มากที่สุดคือ การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์อยู่ในระดับดี ($\mu = 2.87$, $\sigma = .12$) รองลงมา คือ
การสนับสนุนทางสังคมด้านเครื่องมือ วัสดุสิ่งของหรือบริการ การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูล
ข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.30$, $\sigma = .42$; $\mu = 2.26$, $\sigma = .34$ ตามลำดับ)

3. พฤติกรรมการดูแลตนเอง

พบว่า ผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดมีพฤติกรรมการดูแลตนเองโดยรวมอยู่ในระดับดี
($\mu = 2.47$, $\sigma = .18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดมีพฤติกรรมการดูแล
ตนเองอยู่ในระดับดีทุกด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่การป้องกันภาวะแทรกซ้อน การรับประทานยา
รักษาวันโรค การกำกับการดูแลของพี่เลี้ยงและการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ ($\mu = 2.69$, $\sigma = .28$;
 $\mu = 2.62$, $\sigma = .21$; $\mu = 2.58$, $\sigma = .39$; $\mu = 2.39$, $\sigma = .30$ ตามลำดับ) ส่วนการมาตรวจตามนัด
แพทย์อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 2.05$, $\sigma = .28$)

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการดูแลตนเองของ ผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอด

พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการดูแลตนเอง
ของผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($r = .54$, $p < .001$)

อภิปรายผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้
ผลการศึกษาการได้รับการสนับสนุนทางสังคมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก
กับพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดโดยรวมในระดับสูง ($r = .54$, $p < .001$)
สามารถอธิบายได้ว่า เมื่อผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก จะมีพฤติกรร
มการดูแลตนเองมาก หรือผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดที่ได้รับการสนับสนุนทางสังคมที่ดีหรือทางบวก
จะมีพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ดีด้วย การสนับสนุนทางสังคมเป็นการที่ผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอด
ได้รับความช่วยเหลือด้านอารมณ์ การได้รับข้อมูลข่าวสาร และด้านวัสดุสิ่งของหรือบริการ โดยที่
ผู้รับจะได้รับผลประโยชน์จากความช่วยเหลือหรือปฏิสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ประทับใจ ประสงค์จิตใจ
ของผู้ป่วยสูงอายุ เพื่อใช้จัดการกับความเครียดและเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ

ส่งเสริมให้มีการปฏิบัติพฤติกรรม การดูแลตนเองที่ดีและต่อเนื่อง (Schaefer et al., 1981) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เบญจพร ทองเที่ยงดี (2541) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลสุขภาพของตนเองของผู้ป่วยวัณโรค และสอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งทิพย์ สุจริตรธรรม (2550) ที่ พบว่า พฤติกรรม การดูแลตนเอง มีความสัมพันธ์กับการสนับสนุนทางสังคมในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ สายฝน เลิศวาสนา (2546) ที่พบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลตนเองในผู้ป่วยวัณโรค และ วราวุธ วงศ์บา (2552) ที่ พบว่า การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนทางสังคมด้านเครื่องมือ วัสดุสิ่งของหรือบริการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยวัณโรค และสอดคล้องกับการศึกษาของ Jakubowiak et al. (2007) การสนับสนุนทางสังคมจะทำให้ผู้ป่วยวัณโรคมีพฤติกรรมร่วมมือในการรักษามากขึ้นและยังพบว่าลดอัตราการขาดการรักษาในผู้ป่วยวัณโรค (Jakubowiak et al., 2007)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษานี้ มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ด้านการปฏิบัติกรพยาบาล จากผลการศึกษานี้พบว่า ผู้ป่วยสูงอายุวัณโรคปอดมีพฤติกรรม การดูแลตนเองโดยรวมในระดับดี โดย พบว่าการมาตรวจตามนัดแพทย์อยู่ในระดับปานกลาง พยาบาลจึงควรสนับสนุนให้พี่เลี้ยงผู้ดูแลมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเตือนให้ผู้ป่วยสูงอายุวัณโรคปอดทราบถึงวันนัดพบแพทย์ในครั้งต่อไป ในส่วนของการสนับสนุนทางสังคม พบว่าผู้ป่วยสูงอายุวัณโรคปอดได้รับการสนับสนุนทางสังคม โดยรวมในระดับดีและได้รับการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นพยาบาลมีแนวทางการให้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมกับผู้ป่วยสูงอายุวัณโรคปอด เช่น จัดทำคู่มือการดูแลตนเองและใบนัดของผู้ป่วยวัณโรคที่มีขนาดตัวอักษรที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้พี่เลี้ยงผู้ดูแลได้มีส่วนร่วมในการกระตุ้นเตือนผู้ป่วยสูงอายุวัณโรคปอดในการปฏิบัติตนและการมาตรวจตามแพทย์นัด นอกจากนั้นพยาบาลควรมีการทบทวนการให้ความรู้และการนัดทุกครั้งที่มีผู้ป่วยสูงอายุวัณโรคปอดมาพบแพทย์
2. ด้านการบริหารการพยาบาล ผู้บริหารการพยาบาลควรตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรม การดูแลตนเองของผู้ป่วยสูงอายุวัณโรคปอด โดยมีนโยบายพัฒนาสมรรถนะพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุวัณโรคปอดโดยส่งเสริมให้มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการ และแนวทางการสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสารให้เหมาะสมกับผู้ป่วยสูงอายุวัณโรคปอดเพื่อให้มีพฤติกรรม การดูแลตนเองที่ถูกต้องและเหมาะสม

3. ด้านการศึกษาพยาบาล นำผลการศึกษารั้งนี้เป็นแนวทางในการสนับสนุนให้พยาบาลนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานการพยาบาลเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม的自我ดูแลตนเองของผู้ป่วยโดยใช้รูปแบบการสนับสนุนทางสังคมที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ป่วยสูงอายุ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการสนับสนุนทางสังคมในรูปแบบอื่นที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอด
2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพในเรื่องปัจจัยอื่น ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรม的自我ดูแลตนเองของผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ที่สามารถอธิบายปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม的自我ดูแลตนเองของผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งจะได้นำแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้ป่วยสูงอายุวันโรคปอดต่อไป